

Z právní praxe.

Vyřízení sporu zahájeného podáním nepřipustných námitek v řízení nájemním.

Nájemce dal doručiti pronajímateli dopis, ve kterém sděluje, že bere na vědomí ústní výpověď a že nájemní objekt k určitému datu vyklidí. Pronajímatel, který popíral, že by byl dal nájemci ústní výpověď, viděl v řečeném dopise výpověď danou nájemcem a podal u soudu námitky. Soud první stolice po provedení řízení zjistil, že ústní výpověď pronajímatelem dána nebyla, naproti tomu v dopise nájemcově spatřil výpověď, kterou zrušil s odůvodněním, že podle dohody mezi stranami není nájemce toho času k výpovědi oprávněn.

Odvolačím soud vyhověl odvolání, které proti rozsudku podala podlehlá strana, a napadený rozsudek i s řízením jemu předcházejícím počínaje podáním námitek jako zmatečně zrušil a námitky odmítl.

Podle názoru odvolacího soudu neobsahuje dopis nájemcův žádný projev vůle, nescoucí se ke zrušení nájemního poměru, nýbrž jen projev souhlasu s ústní výpovědí danou odpůrcem. Pak však nemůže dojít k spornému řízení podle §§ 571 a násl. c. ř. s. Bylo-li přesto zahájeno, je zmatečně podle § 477 č. 6 c. ř. s., při čemž je zmatečností stížien i rozsudek, protože jím má býti podle § 572 c. ř. s. rozhodnuto jen, zda výpověď se uznává za účinnou nebo za zrušenou. Není-li tu výpovědi, nelze učiniti ani ten ani onen rozsudečný výrok, nýbrž námitky jest odmítnouti. Náhradu nákladů uložil odvolací soud pronajímateli, který podáním nepřipustných námitek je zahájil (§ 51, odst. 1 c. ř. s., §§ 41 a 50 c. ř. s.).

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 15. prosince 1943, č. j. R I 544/43, napadené usnesení potvrdil, ale výrok odvolacího soudu upravil tak, že se vypouští slova »jako zmatečně«. Při tom se nejvyšší soud ztotožnil především s názorem odvolacího soudu, že dopis, o který jde, skutečně není výpovědí, nýbrž přijetím ústní výpovědi dané odpůrcem. Pokud jde

o vyřízení podaných námitek, nejvyšší soud uvedl:

»O vyřízení podaných námitek obsahuje c. ř. s. ustanovení §§ 571, odst. 3 a 572 c. ř. s. První ustanovení týká se případu, že proti výpovědi nájemní nebo pachtovní smlouvy nebo proti soudnímu příkazu na odevzdání nebo převzetí najatého nebo pachtovaného předmětu byly podány námitky opožděné, a stanoví, že mají býti z úřední povinnosti bez jednání odmítnuty. Druhé ustanovení upravuje vyřízení námitek věcně a stanoví, že rozsudkem se vyřkne, zdali a pokud výpověď nebo příkaz podle § 567 c. ř. s. vydaný se uznává za účinný nebo za zrušený, jakož i zdali a kdy žalovaný jest povinen najatý nebo pachtovaný předmět odevzdati nebo převzítí.

Ze srovnání obou ustanovení plyne, že v něm schází jednak ustanovení, jakým způsobem má dojít k vyřízení námitek opožděné podaných, když tato okolnost vyjde najevo teprve během nařízeného jednání, případně tedy v řízení oprávněm, jednak ustanovení, jakým způsobem třeba vyříditi námitky podané vůbec nepřipustně, jak tomu nejčastěji bývá v případech, kdy podají se námitky proti projevu druhé smluvní strany, jež není žádnou výpovědí nebo kde podány námitky proti výpovědi smlouvy nenájemní (ku př. služební). Jedno jest jisto, že v žádném z těchto případů nemůže dojít k vynesení rozsudku podle § 572 c. ř. s., zejména ne v případě nepřipustných námitek, ježto, není-li tu vůbec výpovědi, nemůže ji soud ani zrušiti ani uznati účinnou. Zbývá tedy jen odmítnutí podle § 571, odst. 3 c. ř. s., jež se stane vždy usnesením.

Zjistí-li, případně dojde-li k závěru již soud první stolice, že námitky jsou nepřipustny, ježto tu není vůbec výpovědi, odmítne je usnesením stejně jako odmítne usnesením námitky opožděné podané, když tuto skutečnost zjistil teprve během nařízeného jednání.

Obtížnější situace nastane, když nepřipustnost námitek se objeví až v řízení oprávněm. I zde dojde nutně k odmítnutí námitek, ale než se k nim zpět dospěje, stojí v cestě a nutno odstraniti nejdříve rozsudek soudu první stolice, případně obou nižších stolic. Že i rozhodnutí oprávně stolice stane se usnesením podle analogie § 571, odst. 3 c. ř. s., jest v praxi celkem nesporné, rovněž i že zrušuje se rozsudek, případně oba rozsudky, a odmítají námitky.

Pochybnější otázkou už je, co má se státi s provedeným řízením. V tom směru praxe, i nejvyššího soudu, kolísá. V rozhodnutí č. 7645 Sb. n. s. zrušil nejvyšší

soud oba rozsudky nižších soudů i s předchozím řízením a ponechal v platnosti jen výrok odvolacího soudu, že se odmítají námitky žalovaného proti výpovědi (ze služební smlouvy). V důvodech bylo označeno řízení za ztíženo zmatečností podle § 477, č. 6 c. ř. s., ježto »bylo jednáno a rozhodováno o věci, která nepatří právnímu pořadu«.

Stejně označil nejvyšší soud řízení za zmatečné podle § 477, č. 6 c. ř. s. v rozhodnutích č. 15.074 a 15.232 Sb. n. s., kde šlo o projev zrušující nájemní poměr podle § 1118 obč. zák. a ne o výpověď z nájmu. Zde vyslovuje nejvyšší soud názor, že nebylo-li tu výpovědi podle §§ 560 a dalších c. ř. s., není tu místa pro sporné řízení podle §§ 571 a dalších c. ř. s. a sporné řízení vůbec nemá být zahájeno. V rozhodnutí č. 15.074 Sb. n. s. pak dodal nejvyšší soud, že byly-li podané námitky zase zpět vzaty, zruší se jen provedené řízení. V rozhodnutí č. 8838 Sb. n. s. schválil nejvyšší soud usnesení (rozsudek) soudu odvolacího, »že se námitky proti výpovědi odmítají«. O řízení v první a druhé stolici se nezmínil.

Určitou obtíž působí, že se uvádějí v souvislost dvě různé věci, a to přípustnost pořadu práva vůbec (§ 477, č. 6 c. ř. s.) a otázka řízení zahájeného k nepřipustnému zákroku domněle vypovídáného.

Zvláštní řízení nájemní upraveno je v §§ 560 a násl. c. ř. s. a jest v tom celkem praxe jednotná, že sporné řízení zahajuje se teprve podáním námitek, a pro procesuální postavení platí fixe, že vypovídající pokládá se za žalobce a výpověď za žalobu. Je těžko hledati důvod, aby se v tom směru jinak posuzoval případ, kdy výpověď skutečně byla dána, a kdy se vypovídáný jen domnívá, že byla dána. V obou případech se zahajuje řízení stejné (sporné) podle §§ 571 a násl. c. ř. s. ovšem jen v prvním případě může dojít k věcnému rozhodnutí (§ 572 c. ř. s.), kdežto v druhém případě skončí pro vypovídáného spor neúspěšně. O zmatečnosti podle § 477, č. 6 c. ř. s. tu nejde. Avšak řízení — při správném postupu strany domněle z nájmu vypovídáné — nemělo být vůbec zahájeno a prováděno; odmítnutím námitek, jež právě tvořily jeho základ, bere se základ i tomuto řízení; věc vyhlíží tak, jakoby vůbec námitek a co jim následovalo nebylo. To se vysloví jako logický důsledek tím, že i toto řízení se zruší. Ježto podobný případ v § 477 c. ř. s. mezi zmatečnými není uváděn, není třeba uváděti jako důvod tuto domnělou zmatečnost.

S názorem nejvyššího soudu nutno zásadně souhlasiti. Rozhodnutí arci nezní kategoricky. Vinu na tom má

jen nedostatek pozitivní zákonné úpravy. Jestliže ovšem odvolací soud spatřuje tu zmatečnost, mohl se při odůvodnění výroku o nákladech opřít aspoň o předpis § 51 c. ř. s., nebylo by to podle názoru nejvyššího soudu možné, nanejvýše byla by snad možná jen aplikace analogická.
Bohumil Nýdl.

Nedovolený podnájem provozovny podle zákona o ochr. náj.

Podle § 1098 obč. zák. jsou nájemci a pachtýři oprávněni věci najatých neb pachtovaných upotřebovati a užívati podle smlouvy po stanovený čas, nebo též dáti je do podnájmu neb podpachtu, může-li se tak státi bez újmy vlastníkovi a ve smlouvě to nebylo výslovně zakázáno. Pro chráněné nájmy byl tento předpis změněn kogentním (§ 7, odst. 2 zák. o ochr. náj.) ustanovením § 1, odst. 2, č. 7 zákona o ochraně nájemníků, podle něhož má být za důležitý důvod výpovědní pokládáno, dal-li nájemník proti smluvnímu zákazu nebo bez svolení vlastníka domu do podnájmu celý byt nebo sice jen část bytu, ale sám bydlí trvale jinde. O provozovnách toto ustanovení výslovně nemluví. Podle všeobecného ustanovení § 25, odst. 1 zák. o ochr. náj. vztahují se však ustanovení o bytech v tomto zákonu také na jednotlivé části bytu a jakékoliv jiné místnosti, které jsou předmětem nájemní nebo podnájemní smlouvy, — pokud není jinak ustanoveno. Lze podle tohoto ustanovení vztahovati uvedený předpis § 1, odst. 2, č. 7 o nedovoleném podnájmu bytu i na »jiné místnosti« než byty? —

Starší judikatura při výkladu ustanovení § 1, odst. 2, č. 7 (stejně jako u č. 4) zák. o ochr. náj. odmítala aplikaci tohoto výpovědního důvodu na provozovny. Komentář Crha-Steigerhof-Hronek je téhož názoru a opírá se o rozhodnutí R I 771/34. Míněno tu rozhodnutí krajského soudu civilního v Praze ze dne 19. X. 1934, kde se praví: Podle předpisu § 25 zák. o ochr. náj. ve

znění vyhlášky min. soc. péče č. 62/34 vztahují se sice ustanovení tohoto zákona o bytech také na jiné místnosti, avšak jen potud, pokud není jinak ustanoveno. V § 1, odst. 2, č. 7 cit. zák. však užívá se vedle výrazu »byt« i slova »bydlení«, z čehož jak podle významu slova, tak ze souvislosti, v níž je obou výrazů použito, vyplývá, že jde tu výhradně o užívání místnosti k účelům obývacím na rozdíl od užívání k účelům jiným. Nelze tedy tohoto výpovědního důvodu uplatnit při místnostech určených k provozování živnosti a rozšiřovati tak analogicky výjimečná ustanovení náj. zák. i na případy, jichž on sám postihnouti nemíní (toto rozhodnutí vztahuje i důvod výp. č. 4 jen na byty). — Stejně zní i rozhodnutí, citovaná v komentáři Zelinkové (Ochrana nájemníků, 1934), Zem. 9. XI. 1933 - 686 a Zem. 30. X. 1933 - 694, Zelinka však s nimi nesouhlasí (připojuje k nim: »Ovšem zákon v § 25, odst. 1, dříve § 30, analogii ustanovení o bytech, pokud ji nevylučuje, přímo nařizuje«) a vztahuje ustanovení § 25, odst. 1 zák. o ochr. náj.; opory v judikatuře pro tento svůj extensivní výklad však nemá. Naopak rozhodnutí jím citovaná i pozdější judikatura rozhodovala opačně.

Teprve v poslední době nastal od této judikatury u kraj. soudu civ. v Praze odklon. Rozhodnutím R I 95/42 ze dne 10. II. 1942 vysloveno, že výpovědní důvod podle § 1, odst. 2, č. 4 se vztahuje i na provozovny, stejně tak v rozhodnutí R I 122/43 ze dne 9. II. 1943, kde také se aplikuje výpovědní důvod § 1, odst. 2, č. 7 zák. o ochr. náj. i na provozovny (ale v rozh. č. R I 90/43 z 5. II. 1943 naproti tomu uznáno, že výpovědní důvod § 1, odst. 2, č. 5, kde také není výslovně stanoveno, že by se vztahoval jen na byty, se týká jen bytů). V rozhodnutí R I 22/44 z 21. I. 1944 se pak vyslovuje jasně, že tato odchylka od dřívější judikatury je vědomá (poukazuje se již na rozh. R I 122/43), a změna se odůvodňuje takto: I při slovním výkladu nutno povšimnouti si celého textu § 1 zák. o ochr. náj., který v zásadě mluví jen o bytech a uchyluje se k jinému označení jen výjimečně. Právě proto závěrečný všeobecný předpis § 25 cit. zák. praví, že ustanovení o bytech v tomto zákoně vztahují se, pokud není jinak ustanoveno, také na jednotlivé části bytu a jakékoli jiné místnosti, které jsou předmětem nájemní neb podnájemní smlouvy. Tam, kde zákonodárce chtěl ustanoviti jinak, učinil tak výslovně. Stačí tu poukázati na ustanovení § 1, odst. 2, č. 15, kde se praví, že výp. důvodu tohoto lze užiti pouze na místnosti užívané k účelům bytovým, a na odst. 2, č. 16 § 1, kde naopak výpovědní důvod omezen jen na místnosti užívané k pro-

vozování živnosti, které nejsou částí bytu. Kdyby takové omezení zákonodárce zamýšlel i pro případ daný, jistě by tak učinil výslovně, jako v případech právě uvedených. Nic takového však není řečeno při předm. výpovědním důvodu, takže z tam užitých slov byt a bydlení (toto jen v omezeném rozsahu, t. j. při částečném podnájmu) nelze usuzovati, že zákonodárce vyloučil jiné místnosti než byty z tohoto výp. důvodu. Naopak z toho, že výslovně žádné omezení zde dáno není, nutno vycházeti z předpisu § 25 a označení »byt« vztahovati i na jakékoli místnosti jiné. K témuž závěru nutno dojít, vychází-li se z rozsahu nájemnické ochrany a stěžejních zásad jí ovládajících. Jednou z nich je chrániti nájemníka, který najatého objektu nutně potřebuje. Postiženy pak ochranou jsou výpovědi (pokud výslovně není stanoveno jinak) všech nájemních, podnájemních smluv o bytech, částech bytů i o jiných místnostech (§ 1 vl. nař. 248/41 Sb.), takže nájemnická ochrana vztahuje se dnes, pokud výslovně není jinak stanoveno, na všechny najaté místnosti, při čemž účel jejich užívání nerozhoduje. I když těch případů, kde nejde o bydlení, bude podstatně méně, přece nelze rozumně pochybovati o tom, proč by právě speciální výpovědní důvod podle § 1, odst. 2, č. 7 zák. o ochr. náj. neměl zachytiti ty objekty, kde nutná potřeba nájemníka nespočívá jen v bydlení, a jest alespoň u nájemníka otřesena již faktem, že najaté místnosti zcela neb zčásti dává do podnájmu. Jest proto za to míti, že restriktivní výklad dávaný ustanovení § 1, odst. 2, č. 7 zák. o ochr. náj. není správný a že tento speciální důvod dlužno vztahovati i na jiné místnosti než byty (podtrháno v rozhodnutí).

Přednost sluší však dáti výkladu hájenému starší judikaturou, a komentářem Crha-Steigerhof-Hronek. Odůvodnění nynějšího výkladu extensivního jest přesvědčující jen na první pohled. Vychází z nesprávného předpokladu, že tam, kde zákonodárce chtěl v zákonu o ochraně nájemníků jinak ustanoviti o provozovnách než o bytech, učinil tak výslovně. Nic takového však v zákoně není řečeno ani z něho patrno. V § 25, odst. 1 zák. o ochr. náj. se toliko praví, že ustanovení o bytech se vztahují také na jakékoli místnosti jiné... »pokud není jinak ustanoveno«. Nestačí tedy mechanicky hle-

dati v ustanoveních zákona, zda výslovně se omezují jen na byty či provozovny, a není-li tam takového výslovného omezení, prohlásiti paušálně, že zbývající ustanovení se vztahují jak na byty, tak na provozovny. Výsledek, ke kterému bychom takto dospěli, by se nekryl se zákonem. Stačí tu poukázati na ustanovení § 1, odst. 2, č. 11, 12 a 13 zák. o ochr. náj., která se nesporně vztahují jen na byty (a podle nové judikatury samého kraj. soudu civ. v Praze, srov. rozh. R I 90/43 již citované, i důvod § 1, odst. 2, č. 5 se vztahuje jen na byty), ač v žádném z těchto ustanovení není nijakého výslovného omezení účinnosti těchto ustanovení jen na byty. U důvodu § 1, odst. 2, č. 15 zák. o ochr. náj. omezil zákonodárce výslovně platnost na byty, ježto podle celkového znění ustanovení (zejména slov »bydlí nebo vykonává své povolání«) by vzhledem k § 25, odst. 1 zák. o ochr. náj. tento výpovědní důvod bylo jinak nutno vztahovati i na provozovny. Z ustanovení § 1, odst. 2, č. 16 zák. o ochr. náj. jest pak jasné patrně toliko to, že zákonodárce za lichvu atd. nechce nájemníka trestati více, než nutno, odnímá mu pouze ochranu pro provozovnu, byt mu však ponechává, a omezuje proto výslovně tento důvod výpovědní jen na provozovny, když ze znění tohoto ustanovení vzhledem k § 25, odst. 1, zák. o ochr. náj. by jinak byla nutná aplikace tohoto výpovědního důvodu i na byty. V obou těchto případech bylo třeba, aby zákonodárce k vyjádření své vůle výslovně omezil uvedená ustanovení jen na byty (u č. 15), resp. jen na provozovny (u č. 16), ježto ze znění samého těchto ustanovení se zřetelem k § 25, odst. 1 zák. o ochr. náj., by toto omezení se jinak nepodávalo.

U výpovědního důvodu § 1, odst. 2, č. 7 (stejně jako u č. 4) zák. o ochr. náj. tomu však tak není. Vycházíme-li ze zásady, že základním pra-

vidlem pro výklad ustanovení zákona o ochraně nájemníků, jak již dovozeno, jest, že je vždy nutno blíže zkoumati znění a smysl jednotlivých ustanovení a jejich celkovou souvislost a nespokojiti se s pouhým konstatováním, zda to které ustanovení je výslovně omezeno na byty či provozovny, — a zkouáme-li tedy blíže ustanovení § 1, odst. 2, č. 7 zák. o ochr. náj., možno dojíti výkladem gramatickým i logickým jediného výsledku: zákonodárce tu zřejmě jen ustanovuje o bytech a nikoli o provozovnách (slova »byt«, »bydlí« a celkový smysl ustanovení). Kdyby zákonodárce přes jasný smysl tohoto ustanovení chtěl postihnouti i provozovny, musel by to v tomto ustanovení výslovně říci a současně však také vyřešiti všechny důsledky tohoto vztázení na provozovny, což se nestalo. V případě extensivního výkladu i na případ částečného podnájmu jiných místností není rozhodnuto v zákoně, »kterak rozuměti pro takový případ další podmínce zákona, že sám bydlí trvale jinde«, (Zelinka v cit. komentáři), a proto i Zelinka, který jinak je pro extensivní výklad tohoto ustanovení, uznává, že »s poukazem na tuto obtíž výkladu se v praxi druhdy použití důvodu č. 7 obmezuje pouze na byty«. Stejně tak není v zákoně rozřešen případ, jde-li o jednotnou nájemní smlouvu bytu s jinými místnostmi, na př. krámu s bytem, o níž se také Zelinka zmiňuje, a který řeší pomocí slůvka »lze patrně«, což jistě není přesvědčivé. Každý vykladatel, hájící extensivní výklad tohoto ustanovení, se tu v těchto důsledcích ocitá mimo zákon, ježto zákon tyto důsledky neřešil a nepotřeboval řešiti, když jasné ustanovení toto se na provozovny vůbec nevztahuje.

Proti zaměňování pojmů »provozovna« a »byt« stojí také skutečnost, že mezi potřebou bytu a provozovny nelze položití znamení rovnosti. Veřejnost nikdy neměla a nemá ani za dnešních mimořádných dob tak

naléhavý zájem na uvolnění provozovny pro jiné snad potřebnější nájemníky, jako u bytu. Volných provozoven je obvykle více než bytů a při tom jest míti na zřeteli tu skutečnost, že i když snad nájemník v přítomné době provozovny, kterou má najatu, naléhavě nepotřebuje, a dal jí proto na př. do podnájmu, neznamená to, že by jí nepotřeboval vůbec, v budoucnu, při čemž velmi záleží na neměnném sídle provozovny (okruh místního zákaznictva a j.). Při každém výkladu zákona o ochraně nájemníků konečně třeba uvážiti, že zákon byl vydán na ochranu nájemníků a že zákonodárce chce zřejmě míti výpovědi co nejméně, kterážto snaha byla ještě více zdůrazněna vlád. nařízením č. 248/1941 Sb., jež u většiny výpovědních důvodů vzžaduje pro povolení výpovědi další tuhé podmínky ve prospěch nájemníka. U důvodu § 1, odst. 2, č. 7 žádá, aby tu byl důležitý důvod proti podnájmu, což i u bytů stlačuje použití tohoto výpovědního důvodu na minimum. Extensivní výklad tohoto ustanovení není zejména dnes tedy opodstatněn.

Josef Hrubý.

K výkladu § 18 zák. č. 108/1933 Sb. o ochraně cti.

Ustanovení § 18 zák. č. 108/1933 Sb. o ochr. cti působí v praxi advokátům i soudům stále potíže. Někteří z případů vztahujících se k tomuto zákonnému ustanovení uveřejněny byly již v tomto časopise. Tak v ročníku VII, č. 5, str. 151 a n. pod označením »K výkladu § 18 zák. č. 108/1933 Sb. o ochr. cti« uveřejněno bylo zajímavé rozhodnutí krajského jako odvolacího soudu v Mor. Ostravě č. j. To VII 517/42, v ročníku VIII, ze dne 8. XII. 1943 č. 2 uveřejněno bylo další rozhodnutí soudu II. inst., které pojednává o vlivu zastavení trestního řízení podle § 46 tr. ř. a 259/2 tr. ř. na stíhací právo žalobcovo. V této věci došlo konečně k rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně. Stalo se tak rozsudkem ze dne 14. X. 1943, č. j. Zm II 271/43. V tomto případě ke zmatečné stížnosti generálního prokurátora podané podle § 33 tr. ř. dostal se před nejvyšší soud k rozhodnutí trestní případ, který byl rozhodnut krajským jako odvolacím soudem

v Mor. Ostravě pod č. j. To VII 517/42 a o kterém v tomto časopise bylo pojednáno jak nahoře uvedeno v ročníku VII, sešit č. 5. V této věci nejvyšší jako zrušovací soud v Brně uznal právem, že pravoplatným rozsudkem krajského soudu v Mor. Ostravě jako soudu odvolacího pro přestupky ze dne 13. ledna 1943 č. j. To VII 517/42 vyneseny v trestní věci proti M. B. pro přestupek urážky podle § 1 zák. č. 108/33 Sb. byl porušen zákon v ustanovení § 18, odst. 1 zák. č. 108/1933 sbírky. Nejvyšší soud v cit. rozsudku uvádí v důvodech:

»Generální prokurátor napadá zmatečnou stížností na záštitu zákona, podanou podle § 33 tr. ř., rozsudek odvolacího soudu, vytýkáje právem porušení zákona v ustanovení § 18, odst. 1 zák. č. 108/1933 Sb. Povinnost vyhradit si právo stíhati je v tomto ustanovení uložena pro případy vzájemných žalob. Jednou z podmínek takových žalob je, že jejich předmětem jsou trestné činy, jež byly spáchány v určitém časovém úseku. Z tohoto hlediska vzžaduje ustanovení § 18, odst. 1 zák. o ochr. cti, aby již bylo v běhu řízení pro čin trestní podle zák. o ochr. cti a aby jiný takový trestní čin byl spáchán do ujednání smíru, nebo do konce průvodního řízení. Z toho plyne, že neide o vzájemné žaloby ve smyslu tohoto ustanovení, týká-li se jedna ze žalob trestného činu, který byl spáchán až po ujednání smíru, nebo po ukončení průvodního řízení a že důsledkem toho neplatí pro případ těchto žalob povinnost vyhradit si právo stíhati. Podle znění uvedeného ustanovení je nepochybné, že se jím míní ukončení průvodního řízení před prvním soudem a nikoli snad ukončení průvodního řízení znovu prováděného před odvolacím soudem nebo po zrušení rozsudku před prvním soudem. O případ vzájemných žalob ve smyslu § 18 uvedeného zákona nejde v souzeném případě, neboť jiný trestní čin byl spáchán až po ukončení průvodního řízení před I. soudem. Nelze tu proto již z tohoto důvodu použití ustanovení tohoto paragrafu o ztrátě práva stíhati dřívější trestný čin z důvodu, že byla opominuta výhrada tohoto práva v řízení pro pozdější trestný čin. Nehledíc k těmto důvodům, je použití ustanovení § 18, odst. 1 cit. zák. v souzeném případě vyloučeno ještě z dalšího důvodu. Výhradou podle § 18 zák. o ochr. cti nelze

rozuměti nic jiného, než včasné prohlášení strany ve věci zúčastněné, že si chce svým prohlášením zachovati žalobní právo z trestného činu spáchaného do ujednání smíru, nebo do ukončení průvodního řízení ve vzájemných žalobách. Neučiněním výhrady podle § 18 zák. o ochraně cti vzdává se vlastně na cti dotčená osoba mlčky tohoto svého žalobního práva pro právě zmíněné trestné činy. Podle ustanovení § 19, odst. 1 zák. o ochr. cti může však soukromý žalobce upustiti od stíhání neb omeziti žalobní návrh toliko na uznání obžalovaného vinným, jen dokud soud I. stol. nepočal prohlašovat rozsudek. Z toho je patrné, že žalobce může svým stíhacím právem volně disponovati pouze do té chvíle než soud I. stol. začne prohlašovat rozsudek. Od tohoto okamžiku již není neomezeným pánem svého žalobního práva a pouze nepřímo mohl by jím disponovati v případě zproštění svého rozsudku I. stol. tím, že by proti němu nepodal přípustný opravný prostředek, nebo že by podaný již opravný prostředek vzal před rozhodnutím II. stol. zpět. Porovnávej však v případě trestní věci sp. zn. T XIII 438/42 okresního soudu pro Mor. Ostravu - západ byl vynesěn již dne 12. VI 1942 odsuzující rozsudek, kdežto trestné činy, pro které bylo zavedeno trestní řízení pod sp. zn. T XIII 1035/42 a T XIII 1074/42 byly spáchaný teprve v měsíci září 1942, tedy již po vnesení odsuzujícího rozsudku soudy I. stol. v oné I. věci. Nemohla již soukromá žalobkyně M. B. v době pojednávání trestní věci T XIII 1035/42 a T XIII 1074/42 svým žalobním právem ve věci T XIII 438/42 volně disponovati a nemusela si z tohoto důvodu v oněch pozdějších trestních věcech vyhrazovat právo stíhat M. B. ve věci T XIII 438/42, byť i tato trestní věc nebyla v té době ještě pravoplatně skončena. Z toho je patrné, že krajský soud v Mor. Ostravě vložil svým rozsudkem ze dne 13. I. 1943 č. j. To VIII 517/42 nesprávně ustanovení § 18, odst. 1 zák. o ochr. cti a tím je porušil. Bylo proto odůvodněné zmateční stížnosti generálního prokurátora podané podle § 33 tr. ř. na zástítu zákona, vyhověno a podle § 292 tr. ř. uznáno právem, jak se stalo. Rozhodnutí toto nemá účinku pro strany.«

Pro obor § 18 cit. zák. vyslovuje tedy nejvyšší soud v uvedeném rozsudku dvě důležité zásady. Předně tu, že o vzájemných žalobách dá se mluvit jen tehdy, když druhý čin byl spáchán nejpozději do ukončení průvodního řízení před prvním sou-

dem bez ohledu na to, jaký byl další osud tohoto řízení. I když tedy ve smyslu § 468 tr. ř. a § 475, odst. 1 tr. ř. první rozsudek i s řízením pro neplatnost (třeba pro účast soudce vyloučeného), byl zrušen, rozhoduje pro otázku výhrady stíhacího práva jediné doba, kdy ukončeno bylo průvodní řízení v I. stol., byť toto i později prohlášeno bylo odvolacím soudem za neplatné. Z toho je zřejmo, že okamžik, do kterého lze spáchat vzájemný trestný čin podle zákona o ochraně cti, není určen nějakým procesním stadiem první trestní věci, nýbrž jen určitým časem, který jest dán právě ukončením průvodního řízení v první věci před prvním soudem, neboť byl-li rozsudek v první věci i s řízením prohlášen za neplatný ve smyslu §§ 468 a 475 tr. ř., jest nutno hleděti na procesní úkony neplatností stížené a za neplatné prohlášené, jako kdyby jich nikdy nebylo, takže pro otázku, zda jde o vzájemný trestný čin podle zákona o ochraně cti a zda jest nutna výhrada podle § 18 zůstane rozhodným jedině onen čas, kdy byl i neplatností stížený a za neplatné prohlášený, tedy nulitní průvodní řízení bylo skončeno.

Dále prohlašuje citovaný rozsudek zásadu, že od chvíle, než soud I. stol. začne prohlašovat rozsudek, nastává ve skutečnosti konsumpce žalobního práva prohlášeným rozsudkem, až na disposiční možnost žalobcovu, o které rozsudek nejvyššího soudu mluví, t. j. na nepodání příslušného opravného prostředku, neb zpětvzetí podaného již opravného prostředku před rozhodnutím druhého stolice. K této možné disposici žalobním právem nutno však nepochybně připojiti ještě zpětvzetí žalobní žádosti podle § 530 tr. z. po vyhlášení rozsudku, které má býti zpravidla pokládáno za důvod k polehčení trestu, neboť v tom směru § 530 tr. z. zákonem č. 108/1933 Sb. zůstal nedotčen. Vladimír Bláha.